

עמיץ ופתח אסור²⁷, כדמוכח פרק שמונה שרצים (לעיל קח, ב). (ראבי"ה סי' קצז, ו).

הגמ"ר
ברמז תסא

ליעבר במיא זימנין דמיתוסי מאני במיא ואתי לידי סחיטה. יגרי²⁸ מצינו²⁹ איסור סחיטה במים הבלועים בבגד, וכן פרק החבית (קמז, א) הרוחץ במי מערה מסתפג בעשר אלונטיות, ולא יביאם בידו משום סחיטה. וכן פרק שואל (קמח, ב) ופרק המביא כדי יין (ביצה ל, א) דילמא מיטמיש³⁰ במים ואתי לידי סחיטה. והא דאמרי פ"ב דביצה (יח, ב) נדה מערמת וטובלת בבגדיה, וכן פרק בתרא דיומא (עו, א) התולך להקביל פני רבו עובר עד צוארו³¹ במים, מצוה שאני³², להכי לא גזרינן שמא יסחוט. וא"ת אמאי לא אסרינן גבי נידה³³ וגבי רבו משום שרייתו זהו כבוסו, והוא איסור דאורייתא³⁴. י"ל דלא שייך למימר³⁵ שרייתו זהו כבוסו, אלא היכא דאיכא טינוף על הבגד ומעבירו בכך³⁶, כדאמר פרק נוטל (קמב, ב) היתה עליו לשלשת מקנח בסמרטוט, היתה של עור נותן עליה מים עד שתכלה, כך פירש רבינו תם בספר

שינויי נוסחאות

יג. סדר הדברים נדירות הנאים צעניי כיצוס וסחיטה נמקן ע"פ כ"י ז ועוד. יד. כ"ה כ"י ז וצגמ' צצלה. כ"י ו ט: משתמיט או משתמטי (וכ"ה צמס' קיא, א: משמיט, והצ"ס הגיה: מטמיש) צנדפס: מתוסי. טו. כ"ה צמס' וצגמ'. צנדפס: טיבורו. טז. גבי נידה נוסף צמס' יז. כ"ה צמס' יז. צנדפס: למיגזר.

המצוה וקדושתה, אפי' בתוך העין מותר, דליכא למיגזר בהא משום שחיקת סממנין. וכ"כ בא"ר (רעא, כא) יעו"ש עוד. 28. ב' הפסקאות הראשונות הן קיצור מלשון סה"ת (רס"י רמד). 29. במה שאמרו בגמ' כאן ליעבר במיא וכו'. 30. כ"כ התוס' (שבת קיא, ב ד"ה האי, כתובות ו, א ד"ה האי). ועי' להלן רמז שצא תירוצ' נוסף. 31. ועל כן לא שייך להתירו משום צורך מצוה. 32. וכ"כ רבינו ברכות רמז דו. וכ"כ התוס' (שבת קיא, ב), סמ"ג (ל"ת סה עמ' קטז), או"ז (סי' נט) ועוד. ומש"כ רבינו 'ומעבירו בכך' יבואר ע"פ דבריו בברכות שם: 'והא דאמרי' שרייתו כו' זהו דוקא שיש עליו מעט טינוף, אבל כשבגד כולו מלוכלך או כולו לבן, אי"ז כיבוס וליבון אלא לכלוך ושרי'. וא"כ זהו שכתב ומעבירו בכך, דגם אם יש טינוף לא בהכרח ששרייתו זהו כיבוסו, אלא דוקא אם זהו לכלוך מועט שעובר בשרייה, משא"כ בכולו מלוכלך דאין שרייתו חשיב כיבוסו. [ואפשר לפרש לשון 'ומעבירו בכך' דהיינו שמתכוין להעביר הטינוף, וכן כתב בסה"ת שהוא מקור הדברים ע"ש].

דקידושא ואבדלתא. ובשם ה"ר יהונתן הביא דהמשימין מיין הקידוש על עיניהם טועים הם, דאסור לתת יין אל תוך העין מפני שהוא מלקה הגוף וקעבר משום בל תשחית. ורש"י כאן (ד"ה קידושא) כתב דשתיית הכוס מרפאת. 27. אמרו שם דלתת יין על גב העין מותר, ואי עמיץ ופתח אסור דמוכח שהוא לרפואה. וכ"כ בתלמידי רבינו יונה (ברכות דף לא, ב בדפי הרי"ף ע"פ ביאור הב"י סי' רסט עמ' קכב) שליתן יין הקידוש בתוך עיניו אסור משום רפואה, וכן ע"ג עיניו בדעמיץ ופתח אסור. ועי' מג"א (סי' רעא סקכ"ג) ובמחצה"ש שם דלדידן שאין נוהגין לרחוץ ביין, אפי' ליתן ע"ג העין בלא להעמיץ נמי אסור. ומבואר שנקטו כל הנך רבוותא דגם ברפואה סגולית יש איסור רפואה בשבת, שהלא סתם יין לא מרפא כי אם בסגולת הקידוש. ויעוין בד' רבינו בפ' שמונה שרצים (רמז שפה) דלחש אין בו משום רפואה. ויש לחלק דלחש הוא דיבור ואין בו ממש ולא שייך בו כלל שחיקת סממנין, על כן אינו בכלל הגזירה. שו"מ בריטב"א כאן שכתב: ואחרים פי' דכיון דאיזו רפואתו בטבע העיז אלא בחביבות